

کیشا مله تی کورد د شهري ئیکي یی جیهانی دا

عاصم هایي

شهري ئیکي یی جیهانی دناقبه را سالیت (۱۹۱۴-۱۹۱۸ز) رویدا بوو. ئەف شه ره قوناغه کا نوی یا میژویی بوو د کیشا مله تی کورد دا. چونکی کوردستان پتر کهفته بن کاریکه ریا دهوله تیت مهزن دا.

دهر چار سالین شهري دا گهلهک زیانیت مهزن آفی شهري دا ف مله تی کورد کهفتن، هه ره چهنده. کورد نه لایه نهکی شهري بوویه و راسته و خو کوردستان ببوو جهی مل ملانی دناقبه را هیزین شه رکه ردا. ئو کورد دهاتنه فریکرن بو بهروکیت شهري. کورد بهر پرس نه بوون ژ کوشتنا هاتیه کرن دژی (ئهرمه نیا). لی دهوله تا ئوسمانی ئەف کاری دورندانه ئەنجام دا. هندهک کورد وهک ئاله ته کی بوون. ئوسمانیا دژی ئهرمه نیا ب کار ئینان. ئو مله تی کورد. گهلهک ئهرمه نی د مالیت خوه دا پاراستبوون. ده می فه رمانا دوژمنا ده رچوو. وهک برانیت خوه د فیان. ل سال (۱۹۱۶ز) په یمانا (سایکس بیگو) هاته مورکرن. ل باژیری (بهیروت) ئو ئاخا دهوله تیت ژیر کونترولا ئوسمانیا هاته دابهش کرن دناقبه را دهوله تیت مهزن دا.

ل ده سپیکی روسیا ژی پیشکار بوو د په یمانی دا. لی سال ۱۹۱۷ز شورشا ئو کتوبه ری رویدا. ئو ژ په یمانی ده رچوو. ئو هندهک نافچه بو دهوله تا ئوسمانی هیلان، وهختی دگه ل فی په یمانی کوردستان ژی هاتیه دابهش کرن. هه ره وهکی دیار.

۱- نافچا (شین) فرنسا وه رگرت. ویلایه تا (مویسل) دگه ل پتر پیرسیه ئه رد ژ کوردستانا عیراقی یا نوکه.

۲- نافچا (باکوری) روژ هه لاتن تورکیا) کوردستانا باکور. روسیا بو خوه هه لگرت.

۳- نافچا (سوور) به ریتانیا هه لگرت. هه ر ژ باشوری (مویسل) هه تا دگه هیه ته که دناقی عه ره بی..

فرنسا- ئیتالیا) هاته دهست نیشان کرن ل باژیری (ئهسته مبول). کو مافی (ئوتونومی) (حکم ذاتی) بهیته دان بو مله تی کورد. ئو نه ته ویت کیم..

۲- بهندی (۶۳) دماوی (۳) مهادا. پیدقیه حکومه تا (ئهسته بول) ب بهندی (۶۲) قائل بیت و جی به جی بکه ت.

۳- بهندی (۶۴). ئەگه ر کوردا داخزا سه ر بوخویی کر کو ژ تورکیا جودا بین. دقیت تورکیا رازی بیت. لی جهی داخی یه. دوژمنیت (که مالیست) پاشماویت ئوسمانی. ل په یمانا (لوزان) ئەف هه ر سی بهندی (سیقه ر) ژناق برن. ئو وهخته کی ل ژیر دروشمی ئیسلامه تی. کاری خوه ب کوردا باش به نه جه کر. و ژبیر کرن..

پاشی ب ئاگرو ئاسنا. به رسفا کوردا و هندی نه ته ویت ژیر دهسته ه لاتا وان دا. ئو هه تا ئەفروکه. ئەف سیاسیسه تا چه په ل و شوفینی دهیته ب کار ئینان دژی مله تی مه.. لی بوو چوون. هه می نوکه وهسا دیار دکهن کیشا مله تی کورد ل جیهانی دقیت چاره بیت ب ریکیت سیاسی. نه خاسمه ل تورکیا..

لی پشتی شه ر راوستیایی ئو ل سال (۱۹۲۱ز) ویلایه تا مویسل به ریتانیا وه رگرت. (ئو کلیکا) بو (که مالیت تورک) ل دویف ریکه فتنی دگه ل فرهنسا.

وهختی کونگرا ئاشتیی ل پاریس هاتیه گریدان سالیت (۱۹۱۹-۱۹۲۰ز) کور ریکه فتن (شه ریف پاشا) بیته نوینه ری مله تی کورد. دکونگرا ناقبری دا. لی ریک نه هاته دان. بو (شه ریف پاشای). له وا نه چار بوو په یمانه کی دگه ل (نوبار پاشای) سه روکی ئهرمه نیا هه ر دوکا پیگه. بو چاره کرنا کیشا کوردا ئو ئهرمه نیا هه ر دوکا پیگه. پینشیارهک هاته بلند کرن بو ئەنجومه نی بالا. یی هه ف په یمانا ئو بریار ل سه ر هاته دان دپه یمانا سیقه ر دا.

ل سال (۱۹۲۰ز) په یمانا (سیقه ر) دناقبه را هه ف په یمانا و دهوله تا ئوسمانی هاته مورکرن. بو مافیت وان مله تا. ئەوین ل ژیر دهسته ه لاتا ئوسمانیا دا دژین. په یمانا سیقه ر. بو به لگه نامه کا دیروکی بو مله تی کورد. چونکی گرنگترین بهندی هاتینه تومار کرن دفی په یمانی دا. بو مله تی کورد ئەفه بوون:

۱- بهندی (۲۶) شیست و دوو. لیژنه کا سی قوولی (به ریتانیا-